

PREGLJED GRAMATIKE

U ovom pregledu su objašnjeni:

A Sintaksa

- I Povezivanje glavnih rečenica/ rečenični nizovi
  1. Povezivanje rečenica sa **und**
  2. Povezivanje rečenica sa **aber**
  3. Povezivanje rečenica sa **sondern** (posle negacije)
- II Povezivanje glavnih i zavisnih rečenica/ rečenični sklop
  1. zavisne rečenice sa **weil**
  2. Zavisne rečenice sa **daß**
  3. Vremenske zavisne rečenice sa **als/bevor**
- III Pregled sintakse glavne rečenice
  1. Glagol na drugom mestu
  2. Glagol na prvom mestu
  3. Rečenice sa glagolima sa razdvojnim prefiksima
  4. Glagoli sa dopunama za akuzativ i dativ
  5. Ostale dopune
  6. Podaci

B Vrste reči

- I Glagoli
  1. Futur I
  2. Imperfekat pravilnih glagola
  3. Imperfekat modalnih glagola
  4. Imperfekat nepravilnih glagola
  5. Glagoli sa fiksnim predlozima
- II Pridevi
  1. Deklinacija prideva
  2. Poređenje sa **wie**
  3. Pridevski nastavci
- III Neodređena zamenica (član kao zamenica)
- IV Upitna reč **welch-**
- V Predlozi

A Sintaksa

I Povezivanje glavnih rečenica / rečenični nizovi

Glavne rečenice se mogu povezivati nezavisnim veznicima.

1. Povezivanje rečenica sa *und*

und iskazuje nabranjanje, sabiranje, zbir. Rečenice se mogu povezivati sa *und*. **Und** se nalazi između rečenica. Ukoliko posle **und** dolazi kompletna rečenica, pred **und** se stavlja zapeta.

- a) Hier gibt sehr viel Industrie.
- b) Hier leben sehr viele Menschen.
Hier gibt es sehr viel Industrie, **und** hier leben sehr viele Menschen.

2. Povezivanje rečenica sa *aber*

aber izražava suprotnost. Pred **aber** uvek se nalazi zapeta.

- a) Früher gab es hier sehr viel Eisenindustrie.
- b) Heute ist das anders.
Früher gab es hier sehr viel Eisenindustrie, **aber** heute ist das anders.

3. Povezivanje rečenica sa *sondern* (posle negacije)

sondern takođe izražava suprotnost. Upotrebljava se kada se u prvoj rečenici nalazi negacija. I ispred **sondern** uvek stoji zapeta.

- a) Der Himmel ist **nicht** mehr grau.
- b) Der Himmel ist wieder blau.
Der Himmel ist nicht mehr grau, **sondern** (der Himmel ist) wieder blau.

Ako dve rečenice sadrže iste elemente, kao što je ovde, na primer, glagolska dopuna u nominativu der Himmel i glagol ist, oni se u drugom delu rečenice izostavljaju.

Der Himmel ist nicht mehr grau, sondern wieder blau.

II Povezivanje glavnih i zavisnih rečenica/ rečenični sklop

Glavna i zavisna rečenica se povezuju zavisnim vezicima. Zavisne rečenice ne mogu stajati samostalno. Uvek im je potrebna glavna rečenica na koju se odnose. Pažnja: u zavisnoj rečenici glagol koji se menja nalazi se uvek na kraju.

U ovakvim konstrukcijama, glavna rečenica se obično nalazi na početku, a zatim sledi zavisna rečenica; naročito kada je zavisna rečenica uvedena sa *weil* ili *daß*. U vremenskim zavisnim rečenicama, povezanim veznicima *als* ili *bevor*; zavisna rečenica je obično na početku.

1. Zavisne rečenice sa *weil*

weil uvodi zavisnu rečenicu i njime se izražava razlog / obrazloženje.

Hauptsätze:	Wir fahren in die Kantstraße. Wir schlafen da.
Hauptsatz:	Wir fahren in die Kantstraße,
Nebensatz:	weil wir da schlafen.

Glavna rečenica u ovakvim slučajevima ne mora uvek da se izgovori ili napiše; u svakodnevnom govoru je to čak nepoželjno.

Pitanje: *Warum heißt der Bahnhof Zoo so?*

Preopširan odgovor: *Der Bahnhof Zoo heißt so, weil der Zoo ganz in der Nähe ist.*

Normalan odgovor: *Weil der Zoo ganz in der Nähe ist.*

2. Zavisne rečenice sa *daß*

daß uvodi zavisnu rečenicu i nalazi se iza određenih glagola mišljenja ili glagola koji predstavljaju neki iskaz. Rečenice sa ***daß*** su dopunske rečenice:

- kao glagolska dopuna u nominativu / subjekat:
Schön, daß Sie hier sind;
- kao glagolska dopuna u akuzativu: *Du weißt, daß es Kriege gibt.*

Daß nema sopstveno značenje.

Glagoli, iza kojih može stajati zavisna rečenica sa ***daß***:

denken, daß ...	Ich denke, daß wir Berlin besichtigen.
wissen, daß ...	Du weißt, daß es Kriege gibt.
es ist schön, daß ...	Schön, daß Sie da sind.

3. Zavisne vremenske rečenice sa *als*, *bevor*

als uvodi zavisnu rečenicu. Radnje u glavnoj i zavisnoj rečenici se odvijaju istovremeno, pri čemu to mogu biti samo radnje u prošlosti (imperfekat). U zavisnoj rečenici, glagol se nalazi na kraju.

HS=Hauptsatz, NS= Nebensatz

HS:	Es gab zwei deutsche Staaten. Bonn war die Hauptstadt der Bundesrepublik Deutschland.
NS:	Als es zwei deutsche Staaten gab,
HS:	war Bonn die Hauptstadt der Bundesrepublik Deutschland.

bevor takode uvodi zavisnu rečenicu. Radnja u zavisnoj rečenici se odvija posle radnje u glavnoj rečenici. U zavisnoj rečenici, glagol se nalazi na kraju.

HS:	Hier war (früher) viel los. Dann war die Mauer da.
NS:	Bevor die Mauer da war,
HS:	war hier viel los.

Dakle, najpre se dešavalo mnogo toa, zatim je izgraden zid (i više se nije dešavalo mnogo toga).

Rečenična konstrukcija sa *als* i *bevor*

- u zavisnoj rečenici, glagol je uvek na kraju;
- zavisna rečenica je uglavnom na početku, tako da se glagol stavlja na početak glavne rečenice.

NS	Verb	HS	Verb
Bevor die Mauer da	war ,	war hier viel los.	
Als es 2 deutsche Staaten	gab ,	war Bonn die Hauptstadt der BRD.	

- Ako se, pak, počinje glavnom rečenicom, red reči u toj rečenici je normalan: glagol je na drugom mestu.

HS	Verb	NS	Verb
Hier war viel los,		bevor die Mauer da	war.
Bonn war die Hauptstadt der BRD,		als es 2 deutsche Staaten	gab.

- Slaganje vremena u glavnoj i zavisnoj rečenici

als: i glavna i zavisna rečenica su u istom vremenu (nikada u prezentu);

bevor: ako je u glavnoj rečenici: u zavisnoj je: iprozent ili perfekat imperfekat imperfekat

III Pregled sintakse u glavnoj rečenici

1. Glagol na drugom mestu

U normalnim izjavnim rečenicama, glagol je na drugom, a dopuna u nominativu na prvom mestu.

Gl. dopuna u nominativu	glagol	
Mein Auto	ist	weg.

I u upitnim rečenicama sa upitnim zamenicama, glagol je na drugom mestu, a dopuna u nominativu na prvom.

	glagol	dop. u nomin.	dop. u akuzativu
Warum	sagen	Sie	das?
Wie	bekomme	ich	mein Auto jetzt wieder?

Posle određenih reči, kao, na primer, *natürlich*, *schließlich*, ... ili pri isticanju određenih delova rečenice, dopuna u nominativu se nalazi iza glagola, koji ostaje na drugom mestu.

	glagol	dop. u nomin.	
Natürlich	bin	ich	ganz sicher.
Schließlich	bin	ich	ja nicht blind.
Das	glaube	ich	nicht.

2. Glagol na prvom mestu

U upitnim rečenicama bez upitnih zamenica, glagol je na prvom mestu. Tako je i u zapovednim rečenicama.

Glagol	dop. u nomin.	
Sind	Sie	ganz sicher?
Überlegen	Sie	mal!

3. Rečenična konstrukcija / glagoli sa razdvojnimi prefiksima

- Kod glagola sa razdvojnimi prefiksima, razdvojni prefiks se u prezentu premešta na kraj rečenice.
- U perfektu, particip II se nalazi na kraju rečenice.
- U rečenicama sa modalnim glagolima, drugi glagol se nalazi na kraju rečenice.

	glagol ₁		glagol ₂	r. prefiks
1. Ich	hole	meine Frau		ab.
2. Ich	habe	meine Frau	abgeholt.	
3. Ich	möchte	meine Frau	abholen.	

4. Glagoli sa dopunama u akuzativu i dativu

- Glagolske dopune (subjekat, objekat) se nalaze iza glagola i premeštaju se na početak rečenice samo ukoliko želimo da ih posebno naglasimo. To je čest slučaj u akuzativu: **Das glaube ich.**
- Ukoliko su obe gl. dopune **imenice**, najpre dolazi dopuna u dativu.
- Ukoliko je jedna dopuna zamenica a druga imenica, u rečenici se prvo javlja **zamenica**.
- Ukoliko su obe dopune **zamenice**, najpre dolazi zamenica u akuzativu.

gl. dopuna u nomin.	glagol	gl. dop. u dativu	gl. dop. u akuzativu
b) Er	zeigt	dem Mann	das Halteverbot.
c) Er	zeigt	ihm	das Halteverbot.
		gl. dop. u akuzativu	gl. dop. u dativu
d) Er	zeigt	es	ihm.

5. Ostale dopune

Ostale dopune se u rečenici u pravilu nalaze iza navedenih dopuna (i ispred drugog glagola ili razdvojnog prefiksa)

- situativna dopuna** (*wann?* – **am Samstag**; *wo?* – **in Berlin**)
- direktivna dopuna** (*wohin?* – **nach Berlin**)
- predložka dopuna** (glagoli sa fiksnim predlozima, npr. **helfen bei**)

dop. u nomin.	glagol ₁	dop. u dat.	dop. u akuz.	...dopuna	glagol ₂
a) Er	schreibt	ihnen	einen Brief	aus Berlin.	
Er	hat	ihnen	einen Brief	aus Berlin	geschrieben.
Er	schreibt	ihnen	einen Brief	nach Hause.	
c) Er	hilft	ihm		bei seiner Arbeit.	

6. Dodaci

Dodaci nemaju tačno određeno mesto u rečenici. U rečenici se u pravilu nalaze iza glagolskih dopuna za nominativ, akuzativ ili dativ, ali ih često srećemo i na početku rečenice.

Er möchte eine Freundin **in Brüssel** besuchen.
 Er hat **dort** einen Termin.
 Ex ist **damals** verschwunden.
Am Montag müssen wir wieder arbeiten.
Vielleicht war Ex bei Andreas nicht glücklich.

B Vrste reči

I glagoli

1. Futur I

Futur I se gradi sa *werden* kao pomoćnim glagolom i infinitivom drugog glagola. U ovom slučaju *werden* može da se uporedi sa modalnim glagolima i ima dve funkcije:

- ukazuje na budućnost
- izražava slutnju

	glagol ₁		glagol ₂
Da	werde	ich mehr Geld	verdienen.
So eine Szene	wird	es bald nicht mehr	geben.

<i>werden</i> : prezent				
	jednina		množina	
1. lice	ich	werde	wir	werden
2. lice (intimno) (učtivo)	du	wirst	ihr	werdet
	Sie	werden	Sie	werden
3. lice	er/sie	wird	sie	werden

2. Imperfekat pravilnih glagola

a) Funkcija

Imperfekat, pored perfekta, pruža mogućnost da se govori o prošlim događajima. Upotrebljava se kada su se događaji o kojima se govori desili u daljoj prošlosti. Pripovedač ima distancu prema događajima o kojima govori.

b) Formiranje

Na glagolsku osnovu se dodaje nastavak *-t-* (ukoliko se osnova završava na *-t-* ili *-d-*, dodaje se *-et*):

infinitiv	gl. osnova	odatak za . imperf	gl. nastavak (1. i 3. l.j.)
hören	hör-	-t-	-e
arbeiten	arbeit-	-et-	-e
reden	red-	-et-	-e
Primeri?: ich/er hörte , ich/er arbeitete , ich/er redete			

Glagolski nastavci u imperfektu odgovaraju nastavcima u prezentu. U 3. licu jednine prezenta nastavak je **-t- (er hört)**. Da bi se prezent i imperfekat razlikovali, nastaje vak za 3. lice jednine u imperfektu glasi **-te- (er hörte)**:

prezent: *sie hört*; imperfekat: *sie hörte*.

prezent			imperfekat		
	jednina				
1.lice	ich	höre	ich	hörte	/ arbeitete
2.lice (int.) (učtivo)	du	hörst	du	hörtest	/ arbeitetest
3.lice	Sie	hören	Sie	hörten	/ arbeiteten
	er/sie	hört	er/sie	hörte	/ arbeitete
	množina				
1. lice	wir	hören	wir	hörten	/ arbeiteten
2. lice (int.) (učtivo)	ihr	hört	ihr	hörtet	/ arbeitetet
3. lice	Sie	hören	Sie	hörten	/ arbeiteten
	sie	hören	sie	hörten	/ arbeiteten

3. Imperfekat modalnih glagola

Ukoliko govorimo o prošlim događajima, možemo upotrebiti perfekat ili imperfekat. Modalni glagoli se govore uvek upotrebljavaju u imperfektu - i veoma retko u perfektu.

a) Formiranje

Imperfekat modalnih glagola se gradi kao i kod pravilnih glagola. Na glagolsku osnovu se dodaje **-t-**. **-t-** je znak raspoznavanja imperfekta. Na **-t-** se zatim dodaju uobičajeni glagolski nastavci.

infinitiv	gl. osnova	znak za imperfekat	nastavci
wollen	woll -	- t -	-e, -est, -et, -en
Primeri: ich wollte , du wolltest ...			

imperfekta				
	jednina		mnostina	
1. lice	ich	wollte	wir	wollten
2. lice (intimno) (uĉtivo)	du	wolltest	ihr	wolltet
	Sie	wollten	Sie	wollten
3. lice	er/sie	wollte	sie	wollten

Kod modalnih glagola koji imaju dvoglasnik (*können, dürfen, müssen, mögen*) taj dvoglasnik se u imperfektu gubi.

können: ich konnte; dürfen: ich durfte; müssen: ich mußte; mögen: ich mochte

b) Sintaksa

Modalni glagoli kao pomoćni glagoli (**glagol₁**) uvek traže drugi glagol (**glagol₂**), koji se uvek stavlja na kraj rečenice. **Glagol₂** je uvek u infinitivu.

	glagol ₁		glagol ₂
Niemand	konnte	uns	sehen.
Wir	wollten	unsichtbar	bleiben.
Das	solltest	du selbst	entscheiden.
Warum	durfte	euch niemand	sehen?

4. Imperfekta nepravilnih glagola

Nepravilni glagoli u imperfektu mute svoj osnovni samoglasnik.

geben - gab, kommen - kam, sehen - sah, einfallen - fiel ein

Nema pravila prema kojima se osnovni vokal menja (muti); to za svaki glagol morate jednostavno naučiti napamet. Najbolje je da za svaki glagol naučite tri osnovne forme.

infinitiv	imperfekta	preterit
kommen	kam	gekommen

Na kraju knjige imate listu svih glagola koji se pojavljuju u serijama I-III u sve tri forme.

U prvom i trećem licu jednine, nepravilni glagoli nemaju nastavke. Će im nastavci odgovaraju onima za prezent.

imperfekta					
		jednina		množina	
1. lice	ich	kam	wir	kamen	
2. lice	(intimno)	du	kamst	ihr	kamt
	(učtivo)	Sie	kamen	Sie	kamen
3. lice		er/sie	kam	sie	kamen

Sledeća tri glagola se obrazuju na poseban način:

infinitiv	imperfekta
gehen	er ging
tun	er tat
stehen	er stand

5. Glagoli sa fiksnim predozima

Ima glagola uz koje uvek stoji tačno određeni predlog. Glagolska dopuna je uvek u padežu koji taj predlog zahteva. U pitanju su kombinacije koje morate znati napamet.

berichten von + akuzativ:	Das Lied berichtet von den Taten von Mackie Messer.
denken an + akuzativ:	Er denkt an eine Arbeit beim Rundfunk.
es geht um + akuzativ:	Es geht um einen einfachen Straßenhändler.
handeln von + dativ:	Die Geschichte handelt von Räufern.
helfen bei + dativ:	Er kann im bei seiner Arbeit helfen.
hoffen auf + akuzativ:	Andreas hofft auf kleine Aufträge.
Probleme haben mit + dativ:	Er hat Probleme mit dem Computer.
sprechen mit + dativ:	Andreas muß mit seiner Chefin sprechen.
überzeugt sein von + dativ:	Er ist von der Heilung durch Natur überzeugt.

II Pridevi

1. Deklinacija prideva

Kada se pridevi nalaze iza imenica, oni se ne menjaju: **der Bahnhof ist alt**. Kada se nalaze ispred imenica, pridevi dobijaju nastavke. Ti nastavci se menjaju u zavisnosti od člana koji je ispred njih, kao i roda i broja imenica. Pridevske nastavke morate naučiti.

Pridevski nastavci iza određenog člana (<i>der / die / das / ...</i>)				
	jednina			množina
	muški rod	srednji rod	ženski rod	
nominativ	-e	-e	-e	} -en
akuzativ	-en	-e	-e	
dativ	-en	-en	-en	

nominativ	akuzativ		dativ	
der alte Bahnhof	den alten Bahnhof	auf dem alten Bahnhof		
die alte Klinik	die alte Klinik	in der alten Klinik		
das alte Haus	das alte Haus	in dem alten Haus		
množina: nom. + akuz.:	die alten Bahnhöfe,	Kliniken, Häuser		
dativ:	mit den alten Bahnhöfen, Kliniken, Häusern			

Pridevski nastavci iza neodređenog člana (<i>ein, eine / ...</i>)				
	jednina			množina
	muški rod	srednji rod	ženski rod	
nominativ	-er	-es	-e	} -e
akuzativ	-en	-es	-e	
dativ	-en	-en	-en	

nominativ	akuzativ	dativ	
ein alter Bahnhof	einen alten Bahnhof	auf einem alten Bahnhof	
eine alte Klinik	eine alte Klinik	in einer alten Klinik	
ein altes Haus	ein altes Haus	in einem alten Haus	
množina: nom. + akuz.:	alte Bahnhöfe, Kliniken, Häuser		
dativ.:	mit den alten Bahnhöfen, Kliniken, Häusern		

2. Poređenje sa *wie*

Kada prodev koristimo za poređenje, a iza njega nema imenice, iza prideva stoji *wie*:

govorno:

Ex ist neugierig wie die Frau vom Schneider.

korektno:

Ex ist so neugierig wie die Frau vom Schneider.

3. Pridevski nastavci

Neki pridevi su izvedeni od drugih vrsta reči i imaju nastavke, na primer:

imenica + -lich :	<i>der Freund + -lich</i>	=	<i>freundlich</i>
	<i>das Glück + -lich</i>	=	<i>glücklich</i>
imenica + -ig :	<i>die Neugier + -ig</i>	=	<i>neugierig</i>
	<i>die Trauer + -ig</i>	=	<i>traurig</i>
glagol + -bar :	<i>lernen + -bar</i>	=	<i>lernbar</i>
	<i>sehen + -bar</i>	=	<i>sichtbar / unsichtbar</i>
– isch :	<i>komisch, phantastisch, praktisch, französisch</i>		
– sam :	<i>seltsam</i>		

III Neodredene zamenice (neodređeni član kao zamenica)

članovi mogu da se koriste i kao zamenice. Oni tada stoje bez imenice: *Möchtest du einen Wein? Ja, ich möchte einen*. Oblici člana i određene zamenice (određenog člana kao zamenice) su isti. Tako je i sa neodređenim zamenicama. Tri oblika su ipak različita:

- a) Neodređeni član srednjeg roda **ein** (i odgovarajuća zamenica) u nominativu i akuzativu se menjaju u **eins**.
Zamenica preuzima nastavak **-s** određenog člana.

das Geschenk:	Hier ist ein Geschenk für dich.
eins	Ich habe auch noch eins .

- b) Neodređeni član muškog roda **ein** (i odgovarajuća zamenica) u nominativu se zamenjuju sa **einer**.
Zamenica preuzima nastavak **-r** određenog člana.

der Teller:	Hier ist noch ein Teller.
einer	Hier ist noch einer .

- c) Određeni član za množinu **die** (i odgovarajuća zamenica) u nominativu i akuzativu se zamenjuju sa **welche**.

(die) Teller:	Hier sind noch welche . Es gibt noch welche .
---------------	---

nominativ		
muški rod	ženski rod	srednji rod
Da steht ein Teller. Da steht einer . Da steht keiner .	Da steht ein Glas. Da steht eins . Da steht keins .	Da ist eine Serviette. Da ist eine . Da ist keine .
množina		
Da stehen welche .	Da stehen welche .	Da sind welche .
akuzativ		
muški rod	srednji rod	ženski rod
Ich habe einen Teller. Ich habe einen . Ich habe keinen .	Ich habe ein Glas. Ich habe eins . Ich habe keins .	Ich habe eine Serviette. Ich habe eine . Ich habe keine .
množina		
Ich habe welche .	Ich habe welche .	Ich habe welche .

IV. Upitna reč *welch-*

Upitna reč *welch-* može imati različite nastavke. Nastavke određuje imenica koja se nalazi pred upitom reči. Nastavci su isti kao i kod prodeva posle neodređenog člana

	muški rod	ženski rod	srednji rod
nom.	Welcher Dichter ... ?	Welche Kirche ... ?	Welches Auto ... ?
akuz.	Welchen Dichter ... ?	Welche Kirche ... ?	Welches Auto ... ?
množina: uvek -e: Welche Dichter, Kirchen, Autos ... ?			

V Predlozi

Sledeći primeri su uzeti iz tekstova lekcija:

durch + akuzativ

neben + dativ (+akuzativ)

über + akuzativ (+dativ)

von + dativ ... *nach* + akuzativ

von ... zu + dativ

wegen + dativ

Das ist eine schöne Tour durch Berlin.

neben den Niederlanden

Wir fahren über den Rhein.

von Westen nach Osten

eine Fahrt vom Zoo zum Alex

wegen Bello (wegen dem Hund)